

Βανικιώτη Δήμητρα¹ Γεωργαλλή Αντωνία² Γκιόκα Αναστασία³ Λούμπας Δημήτριος⁴

ΑΞΙΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Η συνεργασία του σχολείου με τις οικογένειες είναι ζωτικής σημασίας ιδιαίτερα στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Οι εκπαιδευτικοί εκπληρώνουν και τον συμβουλευτικό ρόλο, κυρίως, όταν καλούνται να συνεργαστούν με γονείς παιδιών με ιδιαιτερότητες. Ως μέσα υποστήριξης δύνανται να είναι η χρήση των Νέων Τεχνολογιών. Η βασική υπόθεση διερευνά τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στη Συμβουλευτική Γονέων παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες στη γενική τάξη στο πεδίο της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. Στα αποτελέσματα σημειώσαμε ότι οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να υιοθετήσουν τις Νέες Τεχνολογίες στις καθημερινές τους πρακτικές παρά τη θετική στάση ως προς την αξιοποίησή τους στη συνεργασία ανάμεσα στους δύο θεσμούς.

Λέξεις-κλειδιά: Συμβουλευτική, Μαθησιακές Δυσκολίες, επικοινωνία σχολείου/οικογένειας, επιμόρφωση, Νέες Τεχνολογίες

1. Εισαγωγή

Η έννοια της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια ενισχύεται από σημαντικά ερευνητικά στοιχεία, που έχουν συγκεντρωθεί στο βάθος των χρόνων και καταδεικνύουν ότι η σχολική επιτυχία των παιδιών συνδέεται με τις ιδιαιτερότητες

¹ Διευθύντρια 6^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κορίνθου ΠΕ70 dimitravanikioti@gmail.com

² Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Ξυλοκέριζας ΠΕ70 toniadim85@gmail.com

³ Διευθύντρια 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κορίνθου ΠΕ70 a.gkioka@gmail.com

⁴ Καθηγητής Πληροφορικής, ΠΕ86 d.loumpas@gmail.com

του οικογενειακού περιβάλλοντος (Bastiani & Wolfendale, 2000). Πολλές έρευνες καταλήγουν στο ότι η συνεργασία αυτή στα πλαίσια της ειδικής αγωγής αποδεικνύεται πολλές φορές σύνθετη, πολύπλοκη και συχνά με προβλήματα (Dale, 1996). Γι' αυτό ο εκπαιδευτικός σήμερα πρέπει να αναλαμβάνει και το ρόλο του συμβούλου, με στόχο τη λύση πιθανών προβλημάτων. Επιπλέον η γνώση του εκπαιδευτικού προσωπικού είναι επιβεβλημένη σε οτιδήποτε έχει σχέση με μαθησιακές δυσκολίες (Παπαγιάννη & Παρασκευά, 2008). Η διαφοροποίηση στη διδασκαλία χρειάζεται αυξημένη προσπάθεια αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών.

Έτσι για μια αποδοτική συνεργασία προτείνεται μια ολιστική λογική στη σύνδεση εκπαιδευτικών-γονέων λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη όλες τις παραμέτρους καθώς και τους σχετικούς παράγοντες (Παρπαΐρη, 2012). Οι δυνατότητες των σύγχρονων τεχνολογιών είναι μια αυξανόμενη τάση στα πλαίσια της διεθνούς εκπαιδευτικής κοινότητας.

Σύμφωνα με έρευνα των Alexiou-Ray, Wilson, Wright & Peirano (2003) στις Η.Π.Α., υπάρχει ήδη η δυνατότητα χρήσης email, wiki, blog, sms, smart, phone, ιστοσελίδας, μέσω κοινωνικής δικτύωσης, διαδραστικών πολυμέσων, ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας παρακολούθησης της επίδοσης των μαθητών, καθώς και Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος με δυνατότητα πρόσβασης σε στοιχεία της σχολικής μονάδας με τακτική ενημέρωση των αλλαγών. Όσον αφορά την Ελλάδα είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει κάποιο επίσημο πρόγραμμα από τη μεριά της Πολιτείας σχετικά με τους τρόπους και τις μεθόδους προσέγγισης, επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Μόνο σε μεγάλα, ιδιωτικά σχολεία έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια, ένα σύνολο πρακτικών ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας.

Η μελέτη μας έχει σκοπό να ερευνήσει τους παραπάνω προβληματισμούς, όπως αυτοί αναδύονται μέσα από τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κορινθίας στη σχολική πραγματικότητα.

2. Σχέσεις & Επικοινωνία Οικογένειας-Σχολείου

Η εμπειρική βιβλιογραφία υποστηρίζει σθεναρά τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση με σημαντικά οφέλη όλων των συμμετεχόντων. Στις μέρες μας η πρόσβαση των οικογενειών σε προηγμένες τεχνολογίες ηλεκτρονικών υπολογιστών συνεχώς αυξάνεται και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των ευκαιριών επικοινωνίας του σχολείου και της οικογένειας μέσω των Νέων Τεχνολογιών (Παρπαϊρή, 2012). Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα το 71% των δασκάλων θεωρεί ότι ένα ασφαλές Διαδίκτυο είναι μια «πύλη γονέων», όπου οι ίδιοι θα μπορούν να έχουν λεπτομέρειες σχετικά με την εκπαίδευση του παιδιού τους (THE TIMES, 2011). Για να αυξηθούν οι αλληλεπιδράσεις και να βελτιωθεί η επικοινωνία μεταξύ του σχολείου και του σπιτιού, αναπτύχθηκε το 1987 η έννοια του Transparent School, από τον Dr. Jerold P. Bauch. Το μοντέλο περιλαμβάνει υπολογιστικές κλήσεις από το σχολείο και χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά γραμματοκιβώτια, έτσι ώστε οι γονείς να μπορούν να καλούν καθημερινά ένα μήνυμα από τον δάσκαλο. Στο 1ο ΕΠΑ.Λ. Ρόδου εδώ και αρκετά χρόνια αναπτύσσεται η πρωτοποριακή πλατφόρμα επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας ως μια καλύτερη προσέγγιση στο θέμα της επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας.

2.1 Μοντέλα συνεργασίας-Αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας των δύο θεσμών

Η οικογένεια και το σχολείο είναι δύο θεσμοί που έχουν άμεση σχέση στην προσωπική, ακαδημαϊκή, κοινωνική και ηθική εξέλιξη του παιδιού. Στη βιβλιογραφική επισκόπηση ως ρυθμιστές της σχέσης αυτής έχουν προταθεί: το σταδιακό, το οργανισμικό, το οικοσυστημικό, το σφαιρικό, το κοινωνικό και το

πολιτικό μοντέλο. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στο σφαιρικό και οικοσυστημικό μοντέλο.

Η θεωρία της Epstein των «επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής», λαμβάνει υπόψη τρεις σημαντικούς παράγοντες: εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές που επηρεάζουν και επηρεάζονται. Στο μοντέλο της Epstein, το παιδί τοποθετείται στο κέντρο των σφαιρών επιρροής και αυτό σημαίνει, ότι είναι στην πράξη ο βασικός πρωταγωνιστής στη διαδικασία της μάθησης και αντανακλά το γεγονός, ότι ανεξάρτητα από τη χρονική στιγμή, το σχολείο και την οικογένεια, η γονεϊκή εμπλοκή είναι μια μεταβλητή, η οποία μπορεί να ενισχυθεί ή να μειωθεί, από τις πρακτικές των παιδαγωγών, των γονέων και των παιδιών (Τσιναρέλης & Δράκος, 2011).

Το οικοσυστημικό μοντέλο του Bronfenbrenner βασίζεται στη συστημική θεωρία και αποτελεί τη βάση για μελέτη και προγράμματα που ασχολούνται με τη συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Ο Bronfenbrenner υποστηρίζει, ότι οι κυριότεροι παράγοντες του περιβάλλοντος που επηρεάζουν την ανάπτυξη των ατόμων, είναι οι γονείς, οι φίλοι, οι παιδαγωγοί, το σχολείο, η κοινωνία και ο πολιτισμός.

Στα παραπάνω σύγχρονα μοντέλα εξασφαλίζεται στα παιδιά τη μελλοντική συνύπαρξη με συνανθρώπους τους, στο πλαίσιο μιας κοινωνικής και οικολογικής προοπτικής. Η αποτελεσματική επικοινωνία στηρίζεται στις αρχές της αποδοχής όσων λέγονται, της ενεργητικής ακρόασης, των κατάλληλων ερωτήσεων, της ενθάρρυνσης και της διατήρησης της εστίασης (Heward, 2011). Επιπλέον ο εκπαιδευτικός οφείλει να εφαρμόζει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές, όπως: να μην υποθέτει ότι γνωρίζει περισσότερα από τους γονείς για το παιδί, τις ανάγκες του και το πώς αυτές πρέπει να ικανοποιηθούν, να αποφεύγεται η επαγγελματική ορολογία, να μην αφήνει τις υποθέσεις και τις γενικεύσεις για τους γονείς και τις

οικογένειες να καθοδηγούν τις προσπάθειες του, να είναι ευαίσθητος και δεκτικός στο πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο των γονέων και των οικογενειών, να μην είναι αμυντικός και να πανικοβάλλεται στην επικοινωνία με γονείς, να παραπέμπει τις οικογένειες σε άλλους ειδικούς, όταν αυτό είναι απαραίτητο, να βοηθήσει τους γονείς να είναι ρεαλιστικά αισιόδοξοι.

Από την πλευρά των εκπαιδευτικών τα προγράμματα συμβουλευτικής και καθοδήγησης της οικογένειας προσφέρουν πληροφόρηση για το πρόβλημα του παιδιού, για τις υπηρεσίες, την πορεία και εξέλιξή του, τη δυνατότητα εκτίμησης των δυνατοτήτων του, έτσι ώστε να τίθενται σωστά οι βάσεις για μια εποικοδομητική επικοινωνία και συνεργασία (Σάλμοντ, 2004). Ο δε παιδαγωγικός ρόλος των γονέων μπορεί να είναι επιβεβαιωτικός, συμπληρωματικός ή/και ενισχυτικός. Ακόμη μπορούμε να συναντήσουμε στην εκπαιδευτική πράξη τους γονείς, σε ποικίλους ρόλους ως υποστηρικτές, εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτές των παιδιών τους, βοηθούς δασκάλους, εθελοντές σε σχολικές τάξεις, συνέταιρους στο σχεδιασμό εκπαιδευτικής πολιτικής και συνεργάτες (Smith, 1980 στο Wolfendale, 1989).

2.2 Οι Νέες Τεχνολογίες ως περιβάλλον επικοινωνίας στο σύγχρονο σχολείο

Στη σύγχρονη εποχή είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Σε μια πολύ γενική κατηγοριοποίηση μπορούμε να διακρίνουμε τις τυπικές- αρχική ενημέρωση, συναντήσεις γονέων και εκπαιδευτικών, ενημερωτικά σημειώματα, ημερολόγια, πίνακας ανακοινώσεων, εφημερίδα- και τις άτυπες- επισκέψεις γονέων στην τάξη, σύντομες συζητήσεις, τηλεφωνική επικοινωνία, ανταλλαγή σημειωμάτων ή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, - διαδικασίες που διευκολύνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία σχολείου και οικογένειας (Μυλωνάκου-Κεκέ 2009). Ωστόσο, οι σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών συχνά χαρακτηρίζονται από αντιπαραθέσεις, γεγονός που οφείλεται εκτός των άλλων, στον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο οι εμπλεκόμενοι αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο και το πλαίσιο της συνεργασίας. Το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, η πίστη στην αξία

της γονεϊκής εμπλοκής από γονείς και δασκάλους, οι αντιλήψεις και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών είναι μερικοί από τους παράγοντες που αποδυναμώνουν τη μεταξύ τους συνεργασία (Heward, 2011).

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορεί να βοηθήσουν το σύγχρονο σχολείο να επικοινωνήσει με την υπόλοιπη κοινωνία και ειδικότερα με την οικογένεια και να ξεφύγει από τα ασφυκτικά του όρια (Τζιμογιάννης & Σιόρεντα, 2007, όπ. αναφ. στο Κωστής & άλ., 2009). Τα τελευταία χρόνια οι εκπαιδευτικοί πειραματίζονται με ποικίλα τεχνολογικά μέσα. Προς αυτήν την κατεύθυνση μας οδηγούν τα εργαλεία ασύγχρονης επικοινωνίας, όπως: το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), η χρήση των ηλεκτρονικών καταλόγων (mail lists), οι ομάδες συζητήσεων (forum), τα ιστολόγια (blogs) (Κόμης, 2004) ή/και τα εργαλεία σύγχρονης επικοινωνίας, όπως: η συνομιλία (chat), η τηλεδιάσκεψη (Skype, Google + Hangouts, Οοοο) ή εμπορικά λογισμικά (Adobe Connect, Big Blue Button, Saba Centra). Υπάρχουν ψηφιακά περιβάλλοντα τα οποία υποστηρίζουν ταυτόχρονα τη σύγχρονη και την ασύγχρονη επικοινωνία, συνδυάζοντας πλήθος εργαλείων, όπως: Οι Ψηφιακές ή Online Κοινότητες, το Skype, με ήχο και βίντεο και το chat το οποίο επιτρέπει γραπτή επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο και τα συστήματα διαχείρισης περιεχομένου/μάθησης (CMS, LMS, LCMS) (Δαγδιλέλης & άλ. στο Κοσμίδου & Μπαλκίτζας, 2014).

Όσον αφορά την Ελλάδα είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει κάποιο επίσημο πρόγραμμα από τη μεριά της Πολιτείας. Σύμφωνα με το ΥΠ.Ε.Π.Θ (2010) και τις ευρωπαϊκές οδηγίες για εκπαιδευτική σύγκλιση, το Ψηφιακό Σχολείο είναι βασικό συστατικό του οράματος του Νέου Σχολείου. Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών, σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες, μπορεί να συντελέσει στην αλλαγή: του περιεχομένου των Προγραμμάτων Σπουδών και της σχολικής γνώσης, της διδασκαλίας και της μάθησης, της σχέσης εκπαιδευτικών και μαθητών, της σχέσης γονιών και σχολείου (Κοσμίδου & Μπαλκίτζας, 2014).

3. Συμβουλευτική & Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση

Στον χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί εκτός από τον κύριο ρόλο τους οφείλουν να ασκούν Συμβουλευτική, όχι μόνο στους μαθητές τους, αλλά «και στα πρόσωπα που τους περιβάλλουν και επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους» (Ζήλου-Καρδάτου, 2006), με στόχο να συντελέσουν στην επίλυση προβλημάτων που πιθανόν αντιμετωπίζουν, όπως προαναφέραμε. Για τον σκοπό αυτό πραγματοποιούν τακτικές και έκτακτες παιδαγωγικές συναντήσεις με τους γονείς, τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο (Μαλικιώση-Λοΐζου, 2001). Όπως τονίζει και η Κοσμίδου –Hardy (2003) η Συμβουλευτική είναι απαραίτητο να εισαχθεί στο σχολείο με το δάσκαλο–σύμβουλο που να στοχεύει στην προσωπική, καθώς και στην κοινωνική ανάπτυξη των νέων.

3.1 Ο εκπαιδευτικός ως Σύμβουλος

Στην Κοσμίδου–Hardy (1998) διαβάζουμε ότι ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα, αλλά και την υποχρέωση να αναλάβει το ρόλο του κυριότερου συμβούλου στην παιδαγωγική συνάντηση. Ο εκπαιδευτικός λόγω της καθημερινής επαφής με τον μαθητή και τη συχνή επικοινωνία με την οικογένειά του μπορεί να αναπτύξει μια ουσιαστική σχέση μαζί τους, να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους, να τους στηρίζει ψυχολογικά και να προσφέρει ανεκτίμητη βοήθεια. Βασική προϋπόθεση γι' αυτό είναι: να διαθέτει γνώσεις και δεξιότητες συμβουλευτικής και να βασίζεται σε κάποιες αρχές συνεργασίας με τους γονείς (Αποστολοπούλου, 2015). Είναι απαραίτητοι οι όροι: ενσυναίσθητη κατανόηση, σεβασμός, άνευ όρων αποδοχή. Σύμφωνα με τον C. Rogers προτείνεται η διαμόρφωση του κατάλληλου συμβουλευτικού κλίματος συνεργασίας μεταξύ του ατόμου και του συμβούλου, ώστε να παρέχεται ψυχική ασφάλεια. Σύμφωνα με τον Jourard S. *"Μια ειλικρινά προσωπική σχέση μεταξύ δύο ανθρώπων περιλαμβάνει αποκάλυψη του εαυτού του ενός στον άλλο με πλήρη και αυθόρμητη ειλικρίνεια"* (Jourard, 1964). Συμπεριφορές και αξίες, όπως αυθεντικότητα (cougurence), σεβασμός, άνευ όρων θετική– αποδοχή

(unconditional positive regard), ενσυναίσθηση (empathy) (Ποταμιανός, 1999) από τον εκπαιδευτικό σύμβουλο τους βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του εαυτού τους (Μαλικιώση – Λοΐζου, 2001).

Τα εργαλεία των Νέων Τεχνολογιών που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν αυτές τις συμβουλευτικές δράσεις είναι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email), το ιστολόγιο (blog), τα προγράμματα προβολής παρουσιάσεων ή ένα βίντεο, και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Κοσμίδου & Μπαλκίζας, 2014).

3.2 Δυνατότητες & Εφαρμογές στην επικοινωνία των δύο θεσμών μέσω των Νέων Τεχνολογιών

Στις μέρες μας η πρόσβαση των οικογενειών σε προηγμένες τεχνολογίες ηλεκτρονικών υπολογιστών συνεχώς αυξάνεται και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των ευκαιριών επικοινωνίας του σχολείου και της οικογένειας. Η τεχνολογία, μπορεί να τους ενθαρρύνει και να κάνει πιο εύκολη την επικοινωνία στην περίπτωση που αποφασίσουν να επικοινωνήσουν (Τσιμπιδάκη, 2013). Η χρήση του Διαδικτύου είναι το πιο σύγχρονο εργαλείο που χρησιμοποιείται από το σχολείο. Όσον αφορά στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αυτό παρέχει τη δυνατότητα να συντάσσουν, να αποστέλλουν, να ανακτούν και να προωθούν γραπτά μηνύματα. Μια καλά οργανωμένη σχολική ιστοσελίδα, από την άλλη πλευρά, μπορεί να προσφέρει μία πληθώρα πληροφοριών για τη σχολική κοινότητα (Κόμης, 2004).

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι οι δυνατότητες που παρέχουν οι Τ.Π.Ε. συμβάλλουν στην αμεσότερη επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια καθώς εξοικονομείται χρόνος, παρέχονται περισσότερες πληροφορίες με πιο άμεσο τρόπο, ανταλλάσσονται απόψεις και προβληματισμοί. Το βασικό, βέβαια, είναι να βοηθήσουμε τους γονείς να αντιληφθούν ότι είναι σημαντικό να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, (Bauch, 1989), οι παραδοσιακοί τρόποι επικοινωνίας, αλλά και η επικοινωνία με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών

μπορούν να χρησιμοποιηθούν παράλληλα και οι γονείς να επιλέξουν τον τρόπο που τους διευκολύνει περισσότερο.

4. Μεθοδολογία Έρευνας

4.1. Σκοπός & Ερευνητικά Ερωτήματα

Η έρευνα αυτή έχει σκοπό να διερευνήσει τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κορινθίας, σχετικά με την αντίληψη του ρόλου τους στην επικοινωνία σχολείου-οικογένειας, τις απόψεις τους για την επικοινωνία σχολείου-οικογένειας με τη χρήση των σύγχρονων εφαρμογών των Νέων Τεχνολογιών, καθώς και τους παράγοντες που διαφοροποιούν τις απόψεις των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών σε αυτήν την επικοινωνία (φύλο, έτη υπηρεσίας, σπουδές, επιμορφώσεις).

Οι ερευνητές είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αναμένεται επιπλέον να εκτιμηθεί η σημερινή κατάσταση της εφαρμογής των Νέων Τεχνολογιών στα σχολεία, από την εισαγωγή τους το 2000 έως σήμερα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που ανακύπτουν από το σκοπό της έρευνας είναι τα εξής:

- ✓ Απόψεις των εκπαιδευτικών για την επικοινωνία Σχολείου-Οικογένειας (σημαντικότητα, συχνότητα, προφίλ αποτελεσματικής συνεργασίας, ανασταλτικοί παράγοντες)
- ✓ Απόψεις των εκπαιδευτικών για την επικοινωνία Σχολείου-Οικογένειας με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών (προστιθέμενη αξία σε γνωστικό και συμπεριφοριστικό επίπεδο, καθώς και πρακτικής υποστήριξης και κατανόησης αναγκών των συμβαλλομένων, ετοιμότητα αξιοποίησης, ανασταλτικοί παράγοντες)
- ✓ Αναζήτηση παραγόντων ή χαρακτηριστικών που διαφοροποιούν τις απόψεις των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνία Σχολείου-Οικογένειας.

4.2. Προφίλ της έρευνας

Για τη διερεύνηση των παραπάνω ερευνητικών ερωτημάτων επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα επιδιώκοντας να καθοριστεί μια γενική τάση των απόψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Κορινθίας σχετικά με τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στη Συμβουλευτική Γονέων παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες στη γενική τάξη στο πεδίο της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. Το τελικό δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 162 εκπαιδευτικοί Α/θμιας εκπαίδευσης του Ν. Κορινθίας στο διάστημα από 30/03 ως 16/04.

Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το *ερωτηματολόγιο*, προϊόν της εμπειρίας των ερευνητριών και το οποίο αποτελείται από τέσσερις άξονες:

1ος άξονας: Τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών

2ος άξονας: Τέσσερις ερωτήσεις σχετικά με επιμορφώσεις στις Μαθησιακές Δυσκολίες, στη Συμβουλευτική, τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και τις Νέες Τεχνολογίες

3ος άξονας: Πέντε ερωτήσεις σχετικά με τη συνεργασία σχολείου οικογένειας (σημαντικότητα, συχνότητα, αποτελεσματική συνεργασία, ανασταλτικοί παράγοντες)

4ος άξονας: Επτά ερωτήσεις σχετικά με τους τρόπους επικοινωνίας σχολείου οικογένειας (προστιθέμενη αξία σε γνωστικό επίπεδο, σε επίπεδο συμπεριφοράς, πρακτικής υποστήριξης και αμφίπλευρης κατανόησης αναγκών, συχνότητα χρήσης των ΝΤ στην επικοινωνία, τρόποι επικοινωνίας και ανασταλτικοί παράγοντες).

Στο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert τεσσάρων βαθμών. Κυμαίνεται από το «Καθόλου» έως το «Πάρα Πολύ» στις ερωτήσεις που εκφράζουν απόψεις των εκπαιδευτικών από το «0» έως μεγαλύτερο του 5 στις ερωτήσεις αναφορικά με την συχνότητα επικοινωνίας σχολείου οικογένειας. Το εργαλείο πήρε την τελική του μορφή μέσα από τη διεξαγωγή μιας πιλοτικής έρευνας. Η στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων έγινε με το πρόγραμμα SPSS version 23. Στην εργασία αυτή ο δείκτης αξιοπιστίας κυμάνθηκε στην τιμή 0,85 για το σύνολο

των ερωτήσεων του 3^{ου} και 4^{ου} άξονα, γεγονός που επιβεβαιώνει την αξιοπιστία του ερευνητικού εργαλείου. Τέλος, όσον αφορά την παράμετρο της εγκυρότητας επιβεβαιώθηκε κατά το πιλοτικό στάδιο εφαρμογής του ερωτηματολογίου.

5. Αποτελέσματα της έρευνας-Συμπεράσματα

Αρχικά, αποδεικνύεται ερευνητικά ότι οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 98,69% θεωρούν πάρα πολύ σημαντική τη συνεργασία των δύο θεσμών. Σύμφωνα με την άποψη του Γεωργίου (2000) η γενική αποδοχή –τουλάχιστον θεωρητικά- της ανάγκης για επικοινωνία μεταξύ γονέων και δασκάλων, δεν έχουν πάντοτε τα αναμενόμενα πρακτικά αποτελέσματα. Με την έρευνα τεκμηριώθηκαν τα παραπάνω. Το 41% επικοινωνεί μία φορά το μήνα. Μόνο το 21,60% επικοινωνήσαν από 3-5 ή και περισσότερες από 5 φορές. Ως προς τη χρήση του τετραδίου επικοινωνίας ή σημειωμάτων ποσοστό 48,15% δεν τα χρησιμοποιούν καθόλου, ενώ το 92,60% δεν προτιμά την ταχυδρομική επιστολή. Και ως προς τις τακτικές και προγραμματισμένες συναντήσεις, αλλά και ως προς τις έκτακτες από το δείγμα μας περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί (48,15%-46,29%) τις υλοποίησαν μία έως δύο φορές την εβδομάδα.

Στο *δεύτερο μέρος* καταλήξαμε στα παρακάτω: Το 58,65% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η παροχή πληροφοριών και δεξιοτήτων συμβάλλει πολύ στην κατανόηση της έννοιας περί «αποτελεσματικής» συνεργασίας. Η δημιουργία συναισθηματικού κλίματος αγγίζει το 60% στο περιεχόμενο της παραπάνω έννοιας. Σημαντικό ζητούμενο είναι η συνύπαρξη στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων (49,38%). Ένα άλλο αξιοπρόσεκτο σημείο είναι η αναγνώριση της μοναδικότητας των οικογενειών (48,55%) και η αναγνώριση της αξίας του παιδιού με Μαθησιακές Δυσκολίες (58,88%).

Στο *τρίτο μέρος* η έλλειψη εμπειρίας σε διεργασίες συνεργασίες αγγίζει το 49,38 % στην επιλογή «πολύ» και το 24,69% στην επιλογή «πάρα πολύ». Σημαντικό εμπόδιο αποτελούν επίσης σε μεγάλο ποσοστό οι υπερβολικές απαιτήσεις από μέρους των

γονέων ή/και των εκπαιδευτικών (85,18%). Υψηλή θέση στα εμπόδια κατέχουν ο προσδιορισμός της φύσης του προβλήματος και η εκτίμηση της ορθότητας της λήψης της απόφασης (78,38%). Αξιοσημείωτο προβάλλει το ποσοστό της έλλειψης εμπιστοσύνης προς τους εκπ/κούς ή/και γονείς ως εμπόδιο της επικοινωνιακής συνεργασίας (84,20%). Τροχοπέδη αποτελεί και η έλλειψη στρατηγικών επίλυσης διαφωνιών, προβλημάτων (80,24%). Εμπόδια μπορεί να προέλθουν και από την ανεπαρκή συνεργασία σχολείου-οικογένειας-διαγνωστικών κέντρων (80,23%).

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας είναι οι πολλαπλές ανάγκες των γονέων, όπως η ανάγκη για υποστήριξη και καθησυχασμό, για πρακτική βοήθεια, η ανάγκη να διδαχθούν πώς θα κάνουν κάτι θετικό, το οποίο θα βοηθήσει ουσιαστικά και πρακτικά το παιδί με Μαθησιακές Δυσκολίες (85,18%).

Στη θεματική του ερωτηματολογίου που αφορούσε τρόπους/πρακτικές επικοινωνίας με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών, οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν σε πολύ μεγάλο ποσοστό (72,83%) ότι μέσα από την επικοινωνία θα βελτιωθεί το γνωστικό επίπεδο των μαθητών και το (61,72%) ότι θα βελτιωθεί η συμπεριφορά τους (μείωση παραβατικών περιστατικών). Θεωρούν δε σε ποσοστό 67,89% ότι οι γονείς θα υποστηριχθούν πρακτικά, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν ουσιαστικά το παιδί τους, αφού μέσα από όλη αυτήν τη διαδικασία θα κατανοήσουν τελικά τόσο τις ανάγκες των παιδιών τους όσο και τις ανάγκες, επιθυμίες και προσδοκίες των ίδιων.

Στη συνέχεια προκύπτει ότι μόνο το 18,51% χρησιμοποίησε το e-mail σε αντίθεση με το 74,07% που δεν χρησιμοποίησαν κανένα εργαλείο από το ψηφιακό περιβάλλον. Το 92,59% δεν αξιοποίησε το skype, το 86,41% δεν επικοινωνήσε με τους γονείς μέσω blog παρά μόνο το 6,17%. Το ίδιο ισχύει για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (77,16%) και για την τηλεδιάσκεψη (98,76%).

Αναζητήσαμε επίσης, κατά πόσο θα ήθελαν οι συμμετέχοντες να χρησιμοποιούν καθέναν από τους παρακάτω σύγχρονους ψηφιακούς τρόπους επικοινωνίας, εξαιρουμένων όλων των εμποδίων. Έτσι παρατηρούμε από τα ραβδογράμματα, ότι τα ποσοστά είναι υψηλότερα μεν από το προηγούμενο μέρος, ωστόσο για τη χρήση e-mail κατανέμονται ισόποσα μεταξύ των ακραίων και μεσαίων τιμών. Η ίδια συλλογιστική αποτυπώνεται και ως προς τη δυνατότητα χρήσης των υπόλοιπων επιλογών.

Σχετικά με τα εμπόδια στην επικοινωνία σχολείου οικογένειας παρατηρούμε από τα ραβδογράμματα ότι σε πολύ μεγάλο ποσοστό (63,57%) η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, όπως και από την πλευρά των εκπαιδευτικών σε ποσοστό (60,48%). Όσον αφορά τον ψηφιακό εγγραμματισμό από μέρους των γονέων το ποσοστό αναλφαβητισμού αγγίζει το 79%, γεγονός που θα πρέπει να προβληματίσει την πολιτεία. Αλλά και από την πλευρά των εκπαιδευτικών ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 52,46% παρά τις επιμορφώσεις από μέρους της πολιτείας (ΤΠΕ Α' & Β' επιπέδου) δείχνει να μην είναι ικανός ψηφιακός χρήστης-αν και στο σημείο αυτό θα πρέπει να συνεξετασθούν και πλήθος άλλων παραγόντων- σημαντικότερος των οποίων είναι η ύπαρξη υλικοτεχνικής υποδομής στο σχολείο, αλλά και στο σπίτι. Στην έρευνά μας το ποσοστό αυτό είναι του ύψους 85,27%, κατάσταση η οποία θα πρέπει να ενεργοποιήσει εκ νέου όσους διαμορφώνουν την εκπαιδευτική πολιτική.

Τέλος ως προς την άποψη της αποτελεσματικότητας των Νέων Τεχνολογιών οι εκπαιδευτικοί σε ισόποσο περίπου ποσοστό δείχνουν να μην έχουν πεισθεί εντελώς για τη χρησιμότητα και αποτελεσματικότητα των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (Jimoyiannis & Komis, 2007) (51,23% δεν αμφιβάλλουν για την αποτελεσματικότητα των Νέων Τεχνολογιών σε αντιδιαστολή με το 49,37% που εμφανίζονται διστακτικοί στην υιοθέτηση καινοτόμων διδακτικών πρακτικών όπως οι NT).

Στη συνέχεια αναζητήσαμε τον συντελεστή συσχέτισης Pearson r προκειμένου να αξιολογηθεί, αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ καθεμιάς από τις μεταβλητές φύλο, έτη προϋπηρεσίας, σπουδές και επιμορφώσεις με καθένα από τους ενδεικτικούς ανασταλτικούς παράγοντες για την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Διαφοροποιήσεις παρατηρήθηκαν ως προς ορισμένες μεταβλητές του είδους των επιμορφώσεων (Μαθησιακές Δυσκολίες και Διαφοροποιημένη Διδασκαλία). Άξιο αναφοράς είναι ότι το 71,4 % που έχουν επιμορφωθεί στις *Μαθησιακές Δυσκολίες* θεωρούν ότι η *έλλειψη χρόνου* από την πλευρά των γονέων λειτουργεί πάρα πολύ ως ανασταλτικός παράγοντας. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά χαμηλότερο-αν και παραμένει υψηλό- στους εκπαιδευτικούς που δεν έχουν λάβει επιμόρφωση στην εν λόγω θεματική (21,60%). Ο συντελεστής συσχέτισης είναι μικρότερος του 0,050. Στη συσχέτιση -Σεμινάριο ΜΔ * Έλλειψη Γνώσης δασκάλων: ο συντελεστής είναι στατιστικά σημαντικός και πληροί τις προϋποθέσεις. Τα ποσοστά έχουν διασπαρεί περίπου ισόποσα για τους επιμορφούμενους ή μη ως εξής: Από τους συμμετέχοντες που έχουν λάβει την επιμόρφωση το 48,8% δεν θεωρεί καθόλου ή ελάχιστα την έλλειψη γνώσης ως προς τις ΤΠΕ από την πλευρά των εκπαιδευτικών ότι λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας (αντίστοιχα 42,9%). Αναφορικά με την αμφιβολία για την αποτελεσματικότητα των ΝΤ προκύπτει ότι όσοι έχουν επιμορφωθεί στις Μαθησιακές Δυσκολίες δεν φαίνεται ούτε να απορρίπτουν εντελώς ούτε να εμπιστεύονται πλήρως τις ΝΤ. Αποδέχονται τα ψηφιακά μέσα ως καινοτομία, αλλά και δεν θεωρούν ότι μπορεί να αποτελέσουν καθοριστικό άξονα στην όποια απόπειρα για μεταρρύθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Σε αυτού του είδους την επιμόρφωση με θεματική τη διαφοροποιημένη διδασκαλία υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τον παράγοντα της έλλειψης γνώσης των εκπαιδευτικών ως προς τις Νέες Τεχνολογίες. Έτσι όσοι έχουν παρακολουθήσει σεμινάριο πάνω στο προαναφερόμενο αντικείμενο δεν φαίνεται να πιστεύουν ότι η έλλειψη γνώσης των

εκπαιδευτικών είναι πάρα πολύ σημαντικός ή καθόλου σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας (50% και 50% αντίστοιχα). Αντίθετα σε όσους δεν έχουν παρακολουθήσει ανάλογη επιμόρφωση παρατηρείται ομοιόμορφη διασπορά στις απαντήσεις από το Καθόλου έως το Πάρα Πολύ..

Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, υπάρχει ανάγκη ενδυνάμωσης της επικοινωνίας και συνεργασίας της οικογένειας και του σχολείου. Επίσης, καταλήγουμε στην αναγκαιότητα ενίσχυσης της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και γονέων πάνω στις ΝΤ, ώστε να αλλάξει η αρνητική στάση μερίδας εκπαιδευτικών ή/και γονέων και να αρθούν εμπόδια που συσχετίζονται με την έλλειψη χρόνου, την έλλειψη εμπειρίας σε Η/Υ ή αυτοαποτελεσματικότητας σε ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας. Το σχολείο οφείλει να παρακολουθεί τις εξελίξεις από κοντά. Η έρευνα έδειξε ακόμη, ότι οι εκπαιδευτικοί διάκεινται θετικά ως προς τα εργαλεία των ΤΠΕ ως μέσα υποστήριξης της επικοινωνίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς, αρκεί τόσο οι πρώτοι όσο και οι δεύτεροι να γνωρίζουν τη χρήση αυτών των εργαλείων (ΕΚΠΑ, 2008).

Κλείνοντας, διαπιστώνουμε ότι οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια. Αφήνουμε, όμως, το ζήτημα ανοικτό. Στην πραγματικότητα πολύ περισσότερες μελέτες πρέπει να γίνουν πάνω στο θέμα αυτό προκειμένου να εξεταστούν περαιτέρω οι επιπτώσεις τόσο στη διευκόλυνση της επικοινωνίας όσο και στη μάθηση.

7. Αναφορές

Αποστολοπούλου, Χ. (2015). *Ο Συμβουλευτικός ρόλος του εκπαιδευτικού*. ΕΕΕΕΚ ΔΡΑΜΑΣ

Γεωργίου, Σ. (2000). *Σχέση Σχολείου-Οικογένειας και Ανάπτυξη του Παιδιού* (2^η έκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ζήλου-Καρδάτου, Μ. (2006). *Διερεύνηση αντιλήψεων και στάσεων στελεχών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εφαρμογή της συμβουλευτικής στην άσκηση του έργου τους*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κοσμίδου –Hardy, X. (2003). Η Συμβουλευτική στο σχολείο: Είναι κάτι που χρειαζόμαστε; *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, 64-65, 17-20.

Κοσμίδου, I. & Μπαλκίζας, N. (2014). *Συμβουλευτική γονέων: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με τον συμβουλευτικό τους ρόλο προς τους γονείς των μαθητών και η χρήση των εργαλείων ΤΠΕ ως μέσα υποστήριξης των συμβουλευτικών τους δράσεων*. ΠΕΣΥΠ. Αθήνα

Κωστής, N., Σιόρεντα, A. & Τζιμογιάννης, A. (2009). Η αξιοποίηση συστημάτων ασύγχρονης εκπαίδευσης σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Σχεδιασμός και μελέτη των σχολικών δικτύων ΣΕΠ του Νομού Δωδεκανήσου, *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, τ. 2(1-2), σ. 55-78. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Ανακτήθηκε από <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/23/28> (18/04/2018).

Μαλικιώση – Λοΐζου, M.(1994) *Συμβουλευτική Ψυχολογία (β' έκδοση)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μαλικιώση-Λοΐζου, M. (2001). *Η συμβουλευτική ψυχολογία στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Πεδίο.

Μυλωνάκου- Κεκέ, H. (2009). *Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ

Παπαγιάννη, A. & Παρασκευά, Φ. (2008). *Επιστημονικές & παιδαγωγικές δεξιότητες για τα στελέχη της εκπαίδευσης*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα

Παρπαΐρη, A. (2012). «*Η συμβολή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και οικογένειας και κατ' επέκταση στη λειτουργικότητα της σχολικής μονάδας*». Διπλωματική εργασία. Διοίκηση & Διαχείριση Εκπαιδευτικών μονάδων. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Ποταμιάνος, Γ. (1999). *Θεωρίες προσωπικότητας και κλινική πρακτική*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα γ' έκδοση

Τσιμπιδάκη, A. (2013). *Παιδί με ειδικές ανάγκες, Οικογένεια και Σχολείο*, Αθήνα, Παπαζήση

Τσιναρέλης, Γ., Δράκος, Γ. (2011), *Ψυχοκοινωνικές παράμετροι των σχολικών δυσκολιών*, Αθήνα, Ατραπός

Υ.Π.Ε.Π.Θ.(2010).Ψηφιακό σχολείο. Διαθέσιμο στο: digitalschool.minedu.gov.gr/ (25/4/2018)

Alexiou-Ray, J. A., Wilson, E., Wright, V. H., & Peirano, A. M. (2003). Changing instructional practice: The impact of technology integration on students, parents, and school personnel. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 2(2), 58-80.

Διαθέσιμο στο: <http://ejite.isu.edu/Volume2No2/AlexRay.htm> (25/3/2013)

Bastiani, J. & Wolfendale, S.(ed.) (2000). *The contribution of parents to school effectiveness*. London: David Fulton

Bauch, J. (1989). *The Transparent School: Using New Technology To Improve Parent Involvement*. Paper presented at the National Conference for Parent Involvement in Education (2nd, Charlotte, NC, October 3, 1989).

Dale, N. (1996). *Working with families of children with special needs-Partnership and Practice*. London: Routledge

Heward, W. (2011). (Μτφρ. Λυμπεροπούλου, Χ.) *Παιδιά με ειδικές ανάγκες, Μια εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση*, Αθήνα, Τόπος

Jimoyiannis, A. & Komis, V. (2007). *Examining Teachers' Beliefs about ICT in Education: Implications of a Teacher Preparation Programme* <https://eric.ed.gov/?id=EJ816252> (ανάκτηση, 8/5/2018)

Jourard, S (1964). *The transparent self*. Princeton, N.J: D. Van Nostrand Reinhold Co.

Wolfendale, S. (ed.) (1989). *Parental Involvement- Developing Networks Between School, Home and Community*. London: Cassell Education